

Ellex[®]

Rusijos karas Ukrainoje: verslui svarbių teisės aktų
apžvalga

2022 m. gegužės 18 d.

Rusijos karas Ukrainoje paskatino precedento neturintį viso pasaulio šalių atsaką – ekonomines sankcijas ir kitas ribojamąsias priemones Rusijos ir Baltarusijos subjektams. Jų poveikį jaučia ir Lietuvos įmonės, turinčios verslus ar kitokius verslo santykius tose šalyse. Tokioms įmonėms šiuo metu kyla įvairių teisinių klausimų, kaip pavyzdžiui verslo nutraukimo ar veiklos perkėlimo, sutarčių vykdymo ir kt., todėl kviečiame sekti verslui svarbius teisės aktus ar jų pakeitimus Europoje, Lietuvoje, Ukrainoje, Rusijoje ir Baltarusijoje. Visas periodines apžvalgas rasite [čia](#).

Europos Sąjungoje

- Europos Komisija [pasiūlė](#) Šeštąjį sankcijų paketą Rusijai, kuriuo:
 - pritaikomos sankcijos aukšto rango kariškiams ir kitiems asmenims, dalyvavusiems Bučos ir Mariupolio apgultyje;
 - Iš SWIFT sistemos pašalinami „Sberbank“ ir kiti du dideli Rusijos bankai;
 - trims Rusijos valstybiniais transliuotojams uždraudžiama platinti turinį Europos Sąjungoje;
 - uždraudžiama teikti buhalterines, konsultacines ir komunikacijos ekspertų paslaugas Rusijos įmonėms;
 - siūloma įvesti rusiškos naftos embargą.

- Vidaus reikalų ministrės **pranešime** nurodyta, kad sudaryta darbo grupė rengs ir teiks teisinius pasiūlymus dėl įšaldyto Rusijos oligarchų turto panaudojimo:
 - nuo 2022 m. balandžio 19 d. pradėjus taikyti naujos redakcijos Tarptautinių sankcijų įstatymą, įšaldyto turto vis daugėja (FNTT duomenimis, vien įšaldytų piniginių lėšų suma siekia 61,5 mln. eurų);
 - darbo grupė teiks pasiūlymus kaip tobulinti nacionalinį tarptautinių sankcijų reguliavimą, numatant aiškias procedūras, griežtą proceso teisėtumo kontrolę, subjektų teisių ir laisvių užtikrinimą ir teisminį sprendimą dėl galimo konfiskavimo;
 - ministrės teigimu, nors „<...> tai būtų precedento neturintys teisiniai sprendimai, tačiau turime reikalą su nusikaltimais žmogiškumui, o bausmė veiksminga tik tada, kai yra adekvati daromiems nusikaltimams. Reikia greitų sprendimų, nes, sankcijoms nustojus galioti, įšaldyti pinigai ir turtas gali grįžti į karo bendrininkų ir nusikalstamo režimo rankas“;
 - FNTT siūlo tobulinti esamą teisinį reguliavimą, t. y. parengti atskirą asmenų, kuriems taikomos tarptautinės sankcijos, turto konfiskavimo įstatymą, kurio nuostatos galėtų atsispindėti ir europiniame reglamentavime;
 - ES lygmeniu sudaryta speciali „**Užšaldyti ir paimti**“ darbo grupė (angl. „Freeze and Seize“ Task Force), kurioje ieškoma bendrų sprendimų.
- Gamtinių dujų įstatymo Nr. viii-1973 2 ir 46 straipsnių pakeitimo **įstatymas**, kuris:
 - įteisina galimybę visiškai atsisakyti gamtinių dujų tiekimo iš valstybių, keliančių grėsmę nacionaliniam saugumui ir nacionalinio saugumo interesų užtikrinimui;

- nustato reikalavimą, kad Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistema ir suskystintų gamtinių dujų (SGD) terminalo infrastruktūra galėtų naudotis dujų tiekėjai, kurie tiekia gamtines dujas iš šalių, nekeliančių grėsmės nacionaliniam saugumui;
- numato, kad teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo sistema reikalavimas nebūtų taikomas tiems tiekėjams, kurie transportuoja dujas iš Baltarusijos tranzitu į Kaliningrado sritį.

Ukrainoje

- 2022 m. balandžio 29 d. Ukrainos ministrų kabineto [nutarimas](#) Nr. 505 „Dėl Ukrainos ministrų kabineto 2022 m. kovo 20 d. Nr. 326 ir 2022 m. kovo 26 d. Nr. 380 nutarimų pakeitimų“, kuriuo iš dalies keičiamas Informacinių pranešimų apie sugadintą ir sunaikintą nekilnojamąjį turtą dėl karo veiksmų, teroro aktų, sabotažo, kuriuos sukėlė Rusijos Federacijos karinė agresija, pateikimo tvarkos aprašas, kuriame:
 - nurodomas nekilnojamojo turto, dėl kurio gali būti teikiamas informacinis pranešimas apie sugadinimą ir sunaikinimą, sąrašas: i) pastatai ir statiniai; ii) pastato/statinio sudedamosios dalys (pastate/statinyje įmontuotos, prijungtos, integruotos gyvenamosios ir negyvenamosios patalpos, garažai, automobilių stovėjimo aikštelės ir kt.), kurios yra savarankiški nekilnojamieji daiktai; iii) statybos objektai ir jų sudedamosios dalys, kurie po užbaigto statybos objekto perdavimo eksploatuoti yra savarankiški nekilnojamojo turto objektai;
 - apraše numatyta, kad sudaromas sugadinto ir sunaikinto turto valstybinis registras į kurį įtraukiama informacija apie: i) sugadintą ir sunaikintą nekilnojamąjį turtą; ii) subjektus, kurių nekilnojamasis turtas buvo sugadintas ar sunaikintas; iii) tokiam turtui padarytą žalą ir nuostolius;

- registro viešieji registratoriai: i) miestų, kaimų, gyvenviečių vykdomosios institucijos (jei tokios yra); ii) karinės administracijos; iii) Infrastruktūros ministerija; iv) Reintegracijos ministerija; v) Valstybinė nepaprastųjų situacijų tarnyba; vi) Regioninės plėtros ministerija; vii) Teisingumo ministerija; viii) Valstybės turto fondas ir kt.;
- informacinį pranešimą Registrui gali pateikti fizinis ar juridinis asmuo (jo atstovas): i) savarankiškai per portalą Diia; ii) per administracinių paslaugų teikimo centro administratorių; iii) per notarą.

-
- Nacionalinio banko valdybos **nutarimas** Nr. 96, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinio banko valdybos 2022 m. vasario 24 d. nutarimas Nr. 18 „Dėl bankų sistemos veikimo karo padėties laikotarpiu“, kuriuo:
 - nustatyti apribojimai Ukrainos investuotojų veiklai užsienyje: i) laikinai uždrausta vykdyti atsiskaitymus užsienyje perkant vertybinius popierius, akcijas ir obligacijas, ii) taip pat mokėti tarpininkavimo mokestį už tokius sandorius Ukrainos bankų išduotomis mokėjimo kortelėmis;
 - minėti apribojimai netaikomi mokėjimo kortelių naudojimui užsienyje ir Ukrainoje atsiskaitant už bet kokias kitas prekes, darbus ar paslaugas;
 - sustabdyti kasdieniai negrynųjų pinigų sandoriai, susiję su užsienio valiutos pirkimu ir pardavimu eurais (kurie buvo leidžiami nuo 2022 m. kovo pradžios).
-

- Svarstymo etape esantis įstatymo **projektas** Nr. 7232, kuriuo nustatomi 50 proc. didesni mokesčių, pavyzdžiui pelno, nekilnojamojo turto, aplinkosaugos, tarifai bendrovėms, "turinčioms ekonominių ryšių su valstybe agresore – Rusija":
 - minėtas įstatymas būtų taikomas: i) Ukrainos bendrovėms, kurių faktinis savininkas arba tiesioginis ar netiesioginis akcininkas, o Ukrainos akcinės bendrovės atveju – 5 proc. tiesioginis ar netiesioginis akcininkas yra Rusija arba bet kuris Rusijos rezidentas (fizinis asmuo ar bendrovė); ii) Ukrainos bendrovėms, kurios: gauna bet kokios formos pajamas iš Rusijos, vykdo operatyvinę, finansinę ar investicinę veiklą, dėl kurios gauna arba ateityje gali gauti pajamų iš Rusijos; ir (arba) tiesiogiai ar netiesiogiai turi dalį bendrovės arba užsienio organizacijos, kuri bet kokia forma gauna pajamas iš Rusijos, vykdo operacinę, finansinę ar investicinę veiklą, dėl kurios gaunamos arba ateityje gali būti gaunamos pajamos iš Rusijos, akcijų; ir (arba) priklauso bendrai įmonei, kurios nariu taip pat yra Rusijos rezidentas (fizinis asmuo arba bendrovė); iii) tarptautinei įmonei priklausančiai Ukrainos bendrovei, jei: patronuojančioji įmonė ar bet kuri kita tos tarptautinės įmonės narė bet kokia forma gauna pajamų iš Rusijos, vykdo operacinę, finansinę ar investicinę veiklą, dėl kurios gaunamos ar ateityje gali būti gaunamos pajamos iš Rusijos; arba tos tarptautinės įmonės patronuojanti įmonė arba bet kuri kita jai priklausanti bendrovė turi finansinių reikalavimų įsipareigojimų Rusijos rezidentams; arba patronuojančioji bendrovė arba bet kuri kita tokios tarptautinės įmonių grupės narė teikia ekonominę paramą Rusijai;
 - atvejai, kai bendrovė atleidžiama nuo prievolės taikyti padidintus mokesčių tarifus: i) bendrovės veikla Ukrainoje laikoma turinčia didelį socialinį, humanitarinį ar ekonominį poveikį; ii) bendrovė turi informacijos apie teisinius veiksmus, dėl kurių gali būti prarastas "bendrovės, turinčios ekonominių ryšių su Rusija" statusas (pavyzdžiui, jei tarptautinė įmonė, kuriai priklauso bendrovė, viešai paskelbia visiškai nutraukianti bet kokią veiklą Rusijoje).
-

Rusijoje

- Prezidento **dekretas** Nr. 252 „Dėl atsakomųjų specialiųjų ekonominių priemonių taikymo, reaguojant į tam tikrų užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų nedraugiškus veiksmus“, kuriame nurodyta, kad:
 - per 10 dienų nuo dekreto priėmimo dienos (t. y. 2022 m. gegužės 3 d.) Rusijos Vyriausybė parengs ir patvirtins: i) asmenų, kuriems taikomos sankcijos sąrašą, į kurį įtraukiami juridiniai ir fiziniai asmenys, jų kontroliuojamos organizacijos; ii) papildomus kriterijus, pagal kuriuos bus nustatomi sandoriai, kurie bus draudžiami pagal 2.A ir 2.B skirsnius. Rusijos Vyriausybė asmenų sąrašą ir kriterijus patvirtino 2022 m. gegužės 11 d. priimtu įsakymu (žiūrėti žemiau);
 - sąvoka "asmenys, kuriems taikomos sankcijos" taip pat apima ir Rusijos patronuojamąsias įmones, kurios priklauso asmenims, kuriems taikomos sankcijos, arba kurias jie kontroliuoja;
 - Rusijos valstybės ir savivaldybių institucijoms, fiziniams ir juridiniams asmenims, priklausantiems Rusijos Federacijos jurisdikcijai, bus draudžiama: i) sudaryti sandorius (įskaitant užsienio prekybos sutartis) su bet kuriais sankcionuotais asmenimis; ii) vykdyti naujus ar neįvykdytus įsipareigojimus (jei tokių yra, įskaitant dalinį vykdymą) bet kuriam asmeniui, kuriam taikomos sankcijos, pagal esamus sandorius; iii) vykdyti finansinius sandorius, jei jų naudos gavėjas – asmuo, kuriam taikomos sankcijos;
 - Rusijos teritorijoje pagamintų ar išgautų produktų ir (arba) žaliavų eksportas bus uždraustas, jei tokie produktai ir (arba) žaliavos bus eksportuojami ir (arba) tiekiami: (i) bet kuriam asmeniui, kuriam taikomos sankcijos, ir (arba); (ii) bet kurio asmens, kuriam taikomos sankcijos, bet kuriai kitai šaliai.
-

- Vyriausybės [įsakymas](#) Nr. 851 „Dėl priemonių, skirtų įgyvendinti Rusijos Federacijos Prezidento 2022 m. gegužės 3 d. dekretą Nr. 252“:
 - pateikiamas sąrašas asmenų, kuriems taikomos sankcijos ir draudžiama užsiimti verslu bei sudaryti sandorius su bet kuo, esančiu Rusijos Federacijos jurisdikcijoje;
 - sąrašas susijęs su energetikos sektoriumi, tam tikromis "Gazprom" patronuojamosiomis įmonėmis, viena Čekijos bendrove, dalyvaujančia dujotiekio "Jamal-Europa" projekte, ir kai kuriomis kitomis Europos dujų prekybos ir saugojimo bendrovėmis;
 - pagal dekretą Nr. 252 ir įsakymą Nr. 851 visoms Rusijos Federacijos jurisdikcijai priklausančioms Rusijos valstybės ir savivaldybių institucijoms, fiziniams ir juridiniams asmenims draudžiama: i) sudaryti sandorius (įskaitant užsienio prekybos sutartis) su bet kuriais sankcionuotais asmenimis; ii) vykdyti naujus ar neįvykdytus įsipareigojimus (jei tokių yra, įskaitant dalinį vykdymą) bet kuriam asmeniui, kuriam taikomos sankcijos, pagal esamus sandorius; iii) vykdyti finansinius sandorius, jei jų naudos gavėjas – asmuo, kuriam taikomos sankcijos;
 - įsakyme Nr. 851 taip pat paaiškinta, kad pirmame ir antrame punktuose minėti sandoriai neleidžiami, jei jie atitinka bet kurį iš šių reikalavimų: i) sandoriai sudaromi bet kurio sankcionuoto asmens naudai; ii) sandoriai susiję su laivų, priklausančių ir (arba) frachtuojamų bet kuriam sankcionuotam asmeniui, įplaukimu į Rusijos Federacijos uostus jo naudai arba jo vardu; iii) sandoriai yra susiję su mokėjimais, operacijomis su vertybiniais popieriais su bet kuriuo asmeniu, kuriam taikomos sankcijos, ir (arba) jo naudai;
 - įsakyme Nr. 851 numatyta, kad Rusijos Federacijos finansų ministerija turi teisę teikti pasiūlymus Rusijos Vyriausybei dėl laikinų leidimų vykdyti sandorius su sankcionuotais asmenimis išdavimo.
-

Baltarusijoje

- Teisingumo ministerijos [potvarkis](#) Nr. 67, kuriuo:
 - nustatoma išieškojimo iš kriptovaliutų (vykdymo proceso metu) tvarka, siekiant konfiskuoti skolininko turtą arba kitaip perduoti skolininko turtą valstybei;
 - numatyta galimybė perduoti konfiskuotas kriptovaliutas.

Daugiau informacijos:

Vilija Vaitkutė Pavan

Partnerė

vilija.vaitkute.pavan@ellex.legal

Tel. +370 698 82026

Rūta Jasilionė

Asocijuotoji teisininkė

ruta.jasilione@ellex.legal

Tel. +370 618 28304

Saulius Bareika

Jaunesnysis teisininkas

saulius.bareika@ellex.legal

Tel. +370 521 94632